

FUNCTIONARUL , PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPPLEMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Conferință de totalizare a proiectului privind modernizarea bibliotecilor universitare

În perioada 3-5 octombrie 2018, la Academia de Administrare Publică și-a desfășurat lucrările conferința de totalizare a proiectului „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului de bibliotecă și reformarea bibliotecilor” (LNSS), proiect implementat în cadrul programului Erasmus+, finanțat de Uniunea Europeană.

La reuniune au participat conducerea și profesorii Academiei de Administrare Publică, parteneri din Germania, Irlanda, Grecia, România, Armenia și Belarus, reprezentanți ai misiunilor diplomatice acreditate la Chișinău, ai instituțiilor de învățământ din statele-partenere de proiect și din republică.

Salutând participanții la reuniune, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a accentuat faptul că implementarea proiectului a avut o importanță deosebită pentru modernizarea bibliotecilor instituțiilor de învățământ din statele-partenere și, în special, pentru Biblioteca Științifică a Academiei.

Este semnificativ faptul că finalizarea proiectului coincide cu împlinirea, recent, a 25 de ani de la fondarea instituției. Cu acest prilej Academia de Administrare Publică a fost decorată cu Ordinul de Onoare, iar un șir de colaboratori, inclusiv șefa bibliotecii, cu distincții de stat. Rectorul Academiei

Un cuvânt de salut din partea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, a rostit Andrei CHISTOL, secretar de stat la acest minister, menționând rezultatele pozitive obținute în cadrul proiectului. Referindu-se la procesul de modernizare a bibliotecilor publice din republică în cadrul

Claudia MELINTE, coordonator al Oficiului Național Erasmus+ Moldova (NEO), de asemenea, și-a exprimat recunoștința pentru munca enormă depusă de parteneri nu numai pe parcursul realizării proiectului, dar și în perioada de pregătire pentru participare la el.

În continuarea ședinței, reprezentanții participanților la proiect - 3 universități din Armenia, 4 universități din Belarus și 2 instituții de învățământ superior din Republica Moldova - Academia de Administrare Publică și Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

s-a referit la rezultatele concrete obținute în cadrul proiectului, inclusiv dotarea bibliotecii Academiei cu echipament modern, accesul la baze de date internaționale și deschiderea unei săli multimedia.

Arsen LOKYAN, rectorul Academiei de Administrare Publică din Armenia, a adus mulțumiri partenerilor de proiect pentru munca depusă pe parcursul celor 3 ani, care s-a soldat cu un rezultat foarte bun pentru bibliotecile instituțiilor de învățământ din Armenia, Republica Moldova și Belarus.

Programului Novateca, vorbitorul a apreciat că adoptarea, în anul trecut, de către Parlament a noii legi cu privire la biblioteci oferă noi perspective pentru intensificarea acestui proces.

Gintautas BARANAUSKAS, șef-adjunct al Secției Operațiuni din cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, a apreciat eforturile depuse de partenerii de proiect și rezultatele implementării acestuia, menționând că Uniunea Europeană va sprijini în continuare și mai activ proiectele din cadrul Programului Erasmus+.

- s-au referit la rezultatele obținute, la perspectivele de colaborare interinstituționale în scopul modernizării continue a bibliotecilor universitare.

În ultima zi a reuniunii, Tereza KHECHOYAN, coordonator internațional de proiect, vice-rector al Academiei de Administrare Publică din Armenia, a prezentat raportul final privind implementarea proiectului LNSS 561633. Potrivit raportoarei, acesta a fost unul de succes. Bibliotecile instituțiilor de

(Continuare în pag. 3)

Întrevedere cu delegația Senatului Republicii Polone

Președintele țării, Igor Dodon, a avut o întrevedere cu delegația Senatului Republicii Polone condusă de mareșalul (președintele) Stanisław Karczewski, care s-au aflat într-o vizită oficială în Republica Moldova.

În cadrul întrevederii, șeful statului a remarcat dinamica în dezvoltarea relațiilor comercial-economice între țările noastre. Astfel, Igor Dodon a subliniat faptul că Polonia figurează în topul celor zece cei mai mari parteneri comerciali ai Republicii Moldova. Totodată, Președintele a specificat că exporturile de produse moldovenești în această țară, în anul 2017, au crescut cu 40% comparativ cu anul 2016, iar volumul importurilor, în perioada similară, s-a majorat cu 25%.

În cadrul discuției cu privire la politica internă și externă a Republicii Moldova, șeful statului a relatat oaspeților polonezi poziția Președinției, care are la bază două prin-

cipii fundamentale. „Primul este respectarea statutului de neutralitate permanentă al Moldovei și neadmiterea de a fi parte a blocurilor militare, precum și a prezenței militare străine în țara noastră. Al doilea principiu constă în realizarea unui echilibru în politica externă între Est și Vest”, a menționat Igor Dodon.

În special, Președintele țării a subliniat că Republica Moldova tinde să păstreze relații de parteneriat reciproc avantajoase cu toate țările reieșind din interesele naționale

x x x

Președintele Igor Dodon a avut o întrevedere, devenită deja tradițională, cu șefii misiunilor diplomatice, acreditați în Republica Moldova. Discuția a avut loc pe malul Nistrului, la Reședința de Stat de la Holercani.

În cadrul discuției de două ore, oficialii au făcut un schimb de opinii pe mai multe subiecte, legate de politica internă și externă a Republicii Moldova, reglementarea transnistreană, precum și de securitatea regională și cea internațională.

Interconexiune energetică Republica Moldova – România

Republica Moldova va beneficia de un grant de circa 410 mii dolari SUA din partea Băncii Mondiale pentru interconexiunea sistemului energetic național cu cel al României. Comisia politică externă și integrare europeană a Parlamentului Republicii Moldova a aprobat avizul consultativ pentru inițierea negocierilor și aprobarea semnării Acordului de Grant cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/Asociația Internațională pentru Dezvoltare.

Grantul va fi oferit Republicii Moldova în vederea realizării Proiectului „Piața energetică transparentă” și este destinat pentru realizarea măsurilor preparatorii implementării Proiectului de interconectare electrică. Grantul a fost divizat în 3 părți, având următoarele componente: elaborarea unui studiu de fezabilitate detaliat, dezvoltarea capacităților „Moldelectrica”, gestionarea și auditul grantului.

Proiectul „Piața energetică transparentă” va contribui la îmbunătățirea eficienței și securității aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor din Republica Moldova.

Pentru realizarea proiectului, Banca Mondială urmează să acorde țării noastre un împrumut de circa 70 mln. euro. Costul total al Proiectului de interconectare este de circa 270 mln. euro și va fi cofinanțat de BERD, BEI și UE.

x x x

În sesiunea recentă a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, deputatul moldovean Valeriu Ghilețchi a fost ales în calitate de vicepreședinte al Grupului PPE din cadrul forului european. Noua funcție vine în urma unui scrutin intern la care, pentru funcția de președinte (vacantă după demisia parlamentarului Cezar Preda) au fost înregistrați patru candidați, printre care și vicespeakerul legislativului de la Chișinău.

Întrevedere Pavel Filip – Mamuka Bakhtadze

Primul-Ministru Pavel Filip și premierul Georgiei, Mamuka Bakhtadze, au apreciat relațiile moldo-georgiene ca fiind excelente, subliniind că dialogul bilateral cunoaște o ascensiune continuă datorită obiec-

tivelor și intereselor comune. Întâlnirea premierilor a avut loc în cadrul reuniunii șefilor de guverne ai statelor-membre GUAM.

Șeful Executivului de la Chișinău a accentuat că cele două țări au puncte de tangență în ceea ce privește parcursul european, dialogul fiind unul dinamic, inclusiv la nivelul parlamentar.

La rândul său, premierul Georgiei, Mamuka Bakhtadze, a apreciat buna organizare a reuniunii GUAM și aportul personal al premierului Pavel Filip la intensificarea dialogului bilateral. „Vedem potențial în dezvoltarea relațiilor noastre și suntem motivați ca acestea să devină și mai intense. Avem scopuri comune și trebuie să promovăm interesele noastre naționale împreună”, a spus Mamuka Bakhtadze.

Un subiect aparte al discuțiilor l-a constituit cooperarea în domeniul economic. Premierii au subliniat că, deși există o creștere a schimburilor comerciale dintre state, potențialul nu este valorificat la maximum. Pe această dimensiune, s-a propus valorificarea oportunităților Zonelor Economice Libele, dar și desfășurarea celei de-a doua ședințe a Comisiei interguvernamentale de colaborare comercial-economică. Părțile au convenit asupra organizării ședinței la Chișinău, până la finele anului curent.

(Sfârșit. Început în pag. 1)

învățământ din statele beneficiare și-au consolidat substanțial capacitățile. Bibliotecile au fost dotate cu echipament modern, și-au extins rețeaua de servicii acordate cititorilor, inclusiv servicii online. Personalul bibliotecilor, precum și sute de profesori și studenți au urmat un șir de traininguri și seminare de instruire, vizite de studiu.

Participanții, fiind reprezentanți ai 13 universități din cele 7 state partenere la proiect, au luat în dezbatere aspecte privind progresele înregistrate de bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Armenia, Moldova și Belarus, inclusiv calitatea și ultimele evoluții pe paginile WEB ale instituțiilor respective,

managementul financiar al proiectului, dar și impactul general al proiectului LNSS asupra statelor beneficiare.

Oaspeții au luat cunoștință de activitatea Bibliotecii Științifice a Academiei.

În final, a avut loc un eveniment remarcabil - semnarea unui Memorandum de parteneriat și cooperare între instituțiile de învățământ superior, care au constituit Consorțiul LNSS. Documentul deschide largi perspective pentru extinderea cooperării pe viitor, participarea la noi proiecte în cadrul Programului Erasmus+.

Rectorul Academiei Oleg BALAN, doctor ha-

bilitat, profesor universitar, a adus mulțumiri tuturor participanților pentru contribuția la desfășurarea cu succes a conferinței. Potrivit rectorului Academiei, experiența acumulată pe parcursul implementării proiectului, precum și semnarea Memorandumului de parteneriat și cooperare pentru perioada post-proiect, vor avea un impact major asupra îmbunătățirii serviciilor acordate de bibliotecile respective, dar și a calității instruirii în instituțiile de învățământ partenere la proiect.

Proiectul „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea

bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului de bibliotecă și reformarea bibliotecilor”, implementat în perioada anilor 2015 -2018, a deschis o etapă calitativ nouă, la standardele europene și internaționale, privind consolidarea și modernizarea bibliotecilor, ridicarea nivelului de competențe și abilități ale personalului bibliotecilor din statele respective prin dezvoltarea unor biblioteci inovatoare ca suport pentru educație, cercetare și învățare pe tot parcursul vieții.

Sergiu VLĂDICĂ

Academia a semnat un nou acord de cooperare internațională

Pe 5 octombrie curent, Academia de Administrare Publică a semnat un Acord de cooperare cu Academia de Administrare Publică din Yerevan, Republica Armenia.

Evenimentul a avut loc în cadrul Conferinței internaționale de totalizare a proiectului „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului de bibliotecă și reformarea bibliotecilor”, care s-a desfășurat la Academie în perioada 3-5 octombrie 2018.

Acordul a fost semnat de rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, și rectorul Academiei de Administrare Publică din Yerevan, Arsen LOKYAN, doctor, profesor universitar.

În cadrul întrevederii cu delegația Academiei de Administrare Publică din Armenia, Oleg Balan a in-

format oaspeții despre activitatea instituției noastre, în special despre relațiile internaționale și realizarea unui șir de proiecte cu suportul partenerilor de dezvoltare. În opinia sa, acordul cu instituția de învățământ din Yerevan va deschide noi perspective de studiere și implementare a celor mai bune practici internaționale de instruire a funcționarilor publici.

La rândul său, Arsen Lokyan a remarcat faptul că cele două instituții de învățământ au multe

afinități, dar și probleme comune. Semnarea și realizarea Acordului de cooperare bilaterală va contribui la soluționarea acestora.

Arsen Lokyan a invitat o delegație a Academiei de Administrare Publică din Chișinău la Yerevan pentru a iniția cooperarea în conformitate cu prevederile acordului și a efectua un schimb larg de experiență în toate domeniile de activitate.

Documentul prevede stabilirea unei cooperări bilaterale pentru a dez-

volta activitățile și programele educaționale și de cercetare în ambele instituții de învățământ, a înlesni schimbul reciproc de experiență și parteneriatul bilateral, precum și studierea experienței internaționale în formarea și pregătirea funcționarilor publici.

În acest scop, vor fi aplicate diferite forme de colaborare: schimb de planuri și rezultate ale activității de cercetare științifică, ajutoare metodologice de studiu, inclusiv publicații științifice și literatură, vizite reciproce de studiu și stagieri ale profesorilor și studenților, implementarea unor proiecte științifice comune etc.

Actualmente, Academia de Administrare Publică are încheiate peste 60 de acorduri de cooperare cu instituții de învățământ superior din țară și de peste hotare, cu alți parteneri.

Cor. F. P.

Partenerii de proiect LNSS au semnat un Memorandum de parteneriat și cooperare

Participanții la Conferința internațională de totalizare a proiectului „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului de bibliotecă și reformarea bibliotecilor” (LNSS), care s-a desfășurat la Academia de Administrare Publică în perioada 3-5 octombrie 2018, au semnat, în final, un Memorandum de parteneriat și cooperare post-proiect.

Memorandumul prevede o continuare a cooperării între instituțiile de învățământ semnate pentru o perioadă de 5 ani.

Documentul vine să contribuie, pe ansamblu, la dezvoltarea relațiilor dintre instituțiile de învățământ superior din Armenia, Republica Moldova și Belarus în domeniul științei, educației și culturii, să contribuie la dezvoltarea societății informaționale, îmbunătățirea serviciilor și competențelor profesionale

ale angajaților bibliotecilor universitare, diseminarea celor mai bune practici și schimbul de experiență între specialiștii bibliotecari.

Cooperarea în continuare va fi asigurată prin partajarea interuniversitară a expertizei și internaționalizării modului LNSS prin angajarea de module de predare, organizarea și participarea la Zilele Naționale de Conștientizare LNSS, la programele și proiectele de intervenție, inclusiv la cele internaționale, axate pe punerea în aplicare a

funcțiilor publice în furnizarea de servicii de informare și accesul la resursele informaționale prin intermediul internetului și introducerea formelor inovatoare de servicii pentru utilizatori, participarea la proiecte comune de cercetare și educație, organizarea unor mese rotunde, seminare, ateliere și altor evenimente.

Memorandumul a fost semnat de către instituțiile de învățământ beneficiare ale proiectului din Armenia, Republica Moldova și Belarus - Academia de Administrare Publică din

Republica Armenia (PAARA), Yerevan, Universitatea de Stat Brusov de Limbi și Științe Sociale (YSULS), Universitatea de Stat Goris (GSU), Academia de Administrație Publică din Moldova (APAM), Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți (USARB), Academia de Administrație Publică sub egida Președintelui Republicii Belarus (APA), Universitatea de Stat din Belarus (BSU), Universitatea Tehnică de Stat din Brest (BrSTU) și Universitatea de Stat Yanka Kupala din Grodno (YKSUG).

AVIZ

Academia de Administrare Publică, Catedra științe administrative

invită cercetători și practicieni să participe la conferința științifico-practică internațională cu genericul **„CONSOLIDAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE ȘI PERSPECTIVELE EUROPENE ALE REPUBLICII MOLDOVA”,**

care se va desfășura în incinta Academiei de Administrare Publică la 23 noiembrie 2018.

Conferința științifico-practică internațională vine să sintetizeze rezultatele cercetărilor științifice realizate în cadrul proiectului **„Consolidarea instituțională și funcțională a administrației publice locale în Republica Moldova în contextul implementării Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană”,** să pună în discuție problemele stringente privind asigurarea bunei guvernări la nivel local, să identifice instrumente și mecanisme de eficientizare a activității autorităților publice locale din perspectiva europeanizării sistemului administrativ.

În cadrul conferinței vor fi abordate probleme teoretice și practice privind:

- reforma administrației publice și procesele administrative;
- descentralizarea administrativă;
- autonomia administrației publice locale;
- consolidarea finanțelor publice locale;
- modernizarea serviciilor publice;
- dezvoltarea regională;
- oportunitățile de dezvoltare profesională a funcționarilor publici;
- problemele de integritate a funcționarului public.
- etc.

Limbi de lucru: română, rusă, engleză.

Fără taxă de participare.

Impactul proiectului LNSS asupra modernizării Bibliotecii Științifice a Academiei

Proiectul „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului de bibliotecă și reforma bibliotecilor” (LNSS), implementat pe parcursul a trei ani, 2015-2018, în cadrul Programului Erasmus+ „Consolidarea capacităților în domeniul învățământului superior”, a constituit pentru Biblioteca Științifică a Academiei de Administrare Publică o revelație inovatoare, a dezvăluit oportunități de adevărată modernizare a bibliotecii instituției noastre prin dotarea cu echipament performant, de ultimă oră, și instruirea personalului bibliotecii în cadrul celor 8 module în baza celor mai avansate practici europene și internaționale pentru educație și învățare continuă

Pe parcursul celor trei ani de implementare a proiectului, a fost efectuat un lucru enorm privind promovarea inovațiilor în dezvoltarea profesională a personalului de bibliotecă, în concordanță cu nevoile urgente de dezvoltare profesională ale bibliotecarilor în era informațională, axate pe strategiile de dezvoltare a învățământului superior, care au început și doresc să efectueze o reformă amplă a activității bibliotecii universitare prin dezvoltarea competențelor personalului, serviciilor informaționale oferite studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor, accesului la resursele informaționale și documentare naționale și internaționale, crearea de rețele și parteneriate între bibliotecile universitare.

Am avut multe de învățat în cadrul mai multor activități: întâlniri de

management ale partenerilor de proiect din România și Germania, cursuri internaționale desfășurate în Irlanda, Grecia și Belarus, cursuri de limba engleză pentru scopuri specifice și training-uri pilot de la Academia de Administrare Publică (Chișinău), re-

uniuni de monitorizare la Chișinău și Bălți etc., care ne-au oferit posibilități inovatoare de a implementa noi concepții de prestare a serviciilor bibliotecare. Astfel, sub egida proiectului LNSS, în Republica Moldova are loc deja doi ani consecutiv, 2017 și 2018, „Ziua Națională de Sensibilizare privind bibliotecile”, eveniment menit să sensibilizeze societatea cu privire la potențialul bibliotecii pentru învățarea pe tot parcursul vieții și să contribuie la consolidarea unei percepții pozitive bibliotecilor.

În general, impactul implementării proiectului a fost unul deosebit pentru Biblioteca Științifică a Academiei, el contribuind la modernizarea sa specifică prin mai mulți factori:

- creșterea imaginii rolului bibliotecii în comunitatea academică și în societate; îmbunătățirea competențelor și abilităților personalului bibliotecii și al comunității academice;

- elaborarea și aprobarea în cadrul Senatului Academiei a noilor politici de dezvoltare a bibliotecii: Strategia de dezvoltare a bibliotecii (2017-2020), Politica de acces deschis a Academiei de Administrare Publică, Regulamentul privind organizarea și

funcționarea Repozitoriului Instituțional, Politica de dezvoltare a colecțiilor de bibliotecă;

- crearea Sălii multimedia (echipament tehnic din bugetul proiectului);

- implementarea și managementul software-ului integrat de bibliotecă Koha;

- crearea și administrarea Repozitoriului Instituțional AAP;

- înființarea Centrului de resurse în limba engleză;

- pregătirea studenților și familiarizarea acestora cu cele mai bune practici pentru citarea referințelor bibliografice și evitarea plagiatului;

- crearea serviciilor inovatoare în bibliotecă (întreabă bibliotecarul, servicii personalizate pentru utilizatori, furnizarea informațiilor electronice);

- dotarea bibliotecii cu echipament tehnic modern: server, computere, imprimante multifuncționale, table interactive, proiectoare, scanere etc.;

- crearea parteneriate-

lor pe diferite segmente (interbibliotecare, cu societatea civilă și cu alte instituții interesate);

- crearea Consorțiului internațional LNSS.

Aș mai menționa faptul că, pe durata de derulare a proiectului, am întâmpinat anumite provocări și obstacole. Unul dintre ele ar fi lipsa experienței de lucru în proiecte internaționale, deoarece este primul proiect internațional de mare amploare implementat în bibliotecă. Un alt obstacol a fost numărul mic de personal al bibliotecii - doar patru persoane. Cunoașterea slabă a limbii engleze, de asemenea, a constituit o provocare importantă, ceea ce ne stimulează pentru noi activități în cooperare cu partenerii noștri pentru a depăși aceste probleme și a fi la nivelul cerințelor zilei de azi.

Proiectul a mai accentuat sustenabilitatea de menținere a rolului bibliotecilor și bibliotecarilor ca parteneri ai învățământului superior, dezvoltarea resurselor informaționale și păstrarea lor prin digitalizare, servicii de bibliotecă și produse pentru generațiile actuale și viitoare.

Implementarea și realizările proiectului au fost reflectate pe site-ul bibliotecii, rețelele sociale, în ziarul „Funcționarul public” și în revista „Administrarea Publică”, în materialele conferințelor științifice naționale și internaționale. Astfel, Proiectul LNSS contribuie la sporirea vizibilității internaționale a Academiei de Administrare Publică și la îmbunătățirea imaginii instituționale.

**Rodica
SOBIESKI-CAMERZAN,
director al Bibliotecii
Științifice, Academia de
Administrare Publică**

Academia – partener al proiectului eDrone

În perioada 22 septembrie – 6 octombrie 2018, la Universitatea din Evry, Franța, s-au desfășurat cursurile de recalificare profesională în domeniul dronelor din cadrul Proiectului „Educational for Drone (eDrone)”, la care participă și Academia de Administrare Publică, instituția fiind reprezentată la aceste cursuri de către **Eugenia CEBOTARU, magistru, lector universitar, Catedra economie și management public** care, revenind la Academie, ne-a prezentat spre publicare materialul privind stagiul din Franța.

Obiectivele generale și specifice ale stagiului le-au constituit asimilarea cunoștințelor teoretice și practice necesare pentru proiectarea, construirea, programarea și utilizarea dronelor în condiții de siguranță și în conformitate cu legislația în vigoare, dobândirea de abilități de bază pentru explorarea potențialului tehnologic al dronelor în activitățile profesionale, utilizarea de soluții avansate de tehnologii informaționale și de comunicații pentru programarea dronelor, stabilirea și înțelegerea parametrilor pentru zbor, echiparea dronelor cu accesorii, utilizarea smartphonelor și tabletelor pentru a pilota dronele, acumularea cunoștințelor și abilităților necesare pentru utilizarea dronelor în aplicațiile comerciale.

În perioada stagiului, am avut cursuri oferite într-un format mixt, oferit din prelegeri tet-a-tet, lecții online, activități de laborator și testare online. Cursurile au fost proiectate astfel, încât să ne ajute să înțelegem și să ne familiarizăm cu tehnologia dronelor, folosită în prezent și, în același timp, să dobândim și să dezvoltăm abilități și competențe de înaltă calitate, inclusiv competențe antreprenoriale și digitale. Cursurile ne-au oferit, de asemenea, informații privind proiectarea, fabricarea, programarea cu diferite soft-uri speciale, operarea,

întreținerea și utilizarea în siguranță a dronelor.

Totodată, laboratorul deținea și un spațiu de zbor interior pentru drone, în care dronele asamblate de noi de la zero, erau testate, fiind utilizate diferite soft-uri speciale.

În perioada 27-29 septembrie 2018, grupa noastră a participat la prima ediție a expoziției cu genericul Drones Paris Region Expo 2018 în Brétigny-sur-Orge, oraș în departamentul Essonne, în regiunea Île-de-France, la sud-vest de Paris.

Acesta a fost un spectacol de trei zile de expunere, deschis atât pentru profesioniști, cât și pentru publicul larg: primele două zile au fost dedicate profesioniștilor, iar a treia - publicului larg.

Acest eveniment a avut drept scop de a sprijini dezvoltarea industriei de profesioniști de drone în regiunea Île-de-France, pentru a promova structurarea acestui sector, pentru a generaliza utilizarea dronelor și de a promova parteneriate de afaceri și de cercetare.

Trebuie de menționat faptul că, pentru prima dată, a fost organizat un spectacol de drone din Franța, oferit într-un singur loc expozițional: un pavilion expozițional de 3.200 m2, un spațiu de zbor interior pentru drone și un spațiu de zbor în aer liber.

La acest eveniment, organizatorii au reunit mai

mult de o sută de expozanți, cei mai mari jucători de pe piața dronelor profesioniște, ceea ce pare a fi o piață profesională la scară largă, unde personalități din domeniile legislației, cercetării, industriei și afacerilor se reunesc pentru a discuta despre calea de urmat pentru a obține acceptarea și a găsi soluții pentru utilizarea comercială sigură și eficientă a aeronavelor fără pilot la nivel european.

Aici am făcut cunoștință cu mulți expozanți din diferite țări, însă am avut și o surpriză foarte plăcută, când am întâlnit-o pe dna Maria Caprian, originară din Republica Moldova, președinte al companiei „Centre Drone Systeme Idf (Île de France) din Franța”, care ne-a invitat în vizită. Această companie oferă o platformă pentru împărtășirea potențialului, scopurilor și cerințelor utili-

voltarea proiectului nostru.

După finalizarea cu succes a stagiului și cursurilor, am dobândit următoarele competențe: privind conceptele, terminologia și vocabularul din domeniul dronelor; descrierea dezvoltării sistemelor de aeronave fără pilot; etapele pentru proiectarea dronelor; caracteristicile tehnice ale pieselor; procesul de fabricare a dronelor; descrierea algoritmului de programare a dronelor; tehnologia de transmitere și primire a datelor; desfășurarea zborului în condiții de siguranță și prevenirea accidentelor în zonele cu restricții de zbor; cunoștințe despre utilizările curente ale dronelor și de exemple de aplicații concrete ale dronelor; aspectele tehnice ale zborului; diseminarea cunoștințelor despre cerințele tehnice și operaționale ale dronelor;

zării dronelor într-un mediu profesional. Specialiștii de înaltă calificare din acest domeniu lucrează, în special, în astfel de direcții ca geodezia și inspecția, bazele zborului sigur, transportul și logistica, securitatea publică.

Aici aș menționa, îndeosebi, faptul că pământeanca noastră, Maria Caprian, este dispusă să înceapă o colaborare fructuoasă cu Academia de Administrare Publică în domeniul dronelor, să ne ajute cu informații necesare din domeniu pentru dez-

pilotarea dronelor într-un mediu controlat; identificarea oportunităților de afaceri prin folosirea tehnologiei dronelor.

Toate materialele acumulate pe parcursul stagiului din Franța le vom analiza și structura împreună cu colegile de proiect de la Academie, Silvia Dulschi, Tatiana Castrașan și Tatiana Savca și vom organiza la Oficiul dronelor de la Universitatea de Stat din Moldova cursuri de utilizare a acestor tehnologii de zbor în țara noastră.

Integrarea profesională în funcția publică

Academia de Administrare Publică, în temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.49 din 16.01.2018, continuă organizarea cursurilor de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice la comanda de stat.

Astfel, în perioada 08-12 octombrie 2018, s-a desfășurat cursul de instruire cu tematica „Integrarea profesio-

nală în funcția publică”, destinat funcționarilor publici debutanți din cadrul autorităților administrației publice centrale.

În cadrul sesiunilor de instruire participanții s-au familiarizat cu prevederile cadrului normativ ce reglementează activitatea funcționarului public, teoria și practica organizării și funcționării administrației publice. De

asemenea, debutanții și-au dezvoltat abilitățile de procesare a informației; de elaborare a notelor in-

formative, rapoarte, proiecte de decizii, scrisori; soluționarea petițiilor; comunicarea eficientă, necesare pentru îndeplinirea funcției publice. În acest sens, programul a prevăzut ore ce conțin atât informația teoretică și empirică necesară, cât și informații aplicative ajustate la necesitățile contemporane.

Viorica ȚARĂLUNGĂ,
metodistă,
Departamentul
dezvoltare profesională

Din 01 octombrie 2018, a demarat primul curs din semestrul II cu genericul „Marketing local și regional pentru dezvoltare regională competitivă” destinat personalului din cadrul autorităților publice locale, realizat de Academia de Administrare Publică în parteneriat cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Marketingul este un instrument important pentru dezvoltarea locală și regională, întrucât acesta îmbină obiectivele economice cu cele ale dezvoltării sociale prin stimularea unei cooperări efective și eficiente în identificarea și fructificarea oportunităților de creștere a valorii adăugate în localitate sau regiune. Marketingul local, dar și cel regional, sunt oportune pentru dezvoltarea noilor afaceri în diferite sectoare economice, pentru a promova

Marketing local și regional pentru dezvoltarea regională durabilă și competitivă

producătorii și produsele autohtone, pentru a atrage investiții.

Scopul acestui curs a fost dezvoltarea competențelor în domeniul marketingului regional, prin accesul la cele mai noi teorii, concepte, modele și tehnici necesare pen-

tru a promova regiunea și produsele regionale.

Interacțiunea cu formatori cu vastă experiență profesională și didactică în programele de formare din cadrul Academiei de Administrare Publică a contribuit la modelarea abilităților de apli-

care în practică de către participanți a noilor cunoștințe în domeniul marketingului.

Aliona GÎȚU,
metodistă,
Departamentul
dezvoltare profesională

„Poiana are mii de flori”, ne spune înțelepciunea populară, fără a face abstracție de necesitatea frumosului și a necesarului în viața omului. Într-un anumit fel anume și societatea are, de asemenea, nevoie de mii de specialiști în toate domeniile, dar, mai întâi de toate, de învățători, de pedagogi. Or, aceștia duc greul în viața socioumană de când lumea. Fără contribuția lor nu are loc școlirea, mișcarea înainte, în necunoscut. Iar fără știință de „carte nu ai parte”, ne mai spune aceeași experiență umană dintotdeauna.

Învățătorii de toate nivelurile sunt călăuzele

neconținut noi generații, le școlesc și le dau dreptul legitim de a-și continua drumul în viață, în știință și în pedagogie firește, în arta instruirii și dezvoltării profesionale de toate gradele etc. Cu cât e mai pregătită această armie, cu atât e mai mare siguranța că tineretul va fi mai bine instruit. De experiența pedagogilor, cadrelor pedagogice depinde în mare și succesul scontat de societate în evoluția științifică a țării, a lumii etc.

Trecuți prin academia vieții și prin viața academiei mulți dintre noi țin la o seamă de învățători,

primăvara din pieptul lor însetat de depărtările din sentimente și din cuvinte. Ei au tactul și simțul măsurii, deci bunul-simț al comportării, al distanței dintre învățăcel și pedagog, dintre inimă și minte. De aceea sunt întrebați, iubiți și căutați cu drag, stimați și preferați în anume cazuri și nu numai atunci când cei care-i caută trec prin anume necazuri, dificultăți, neclarități în cunoașterea și însușirea profesiei, care cere răbdare și perseverență și – de ce nu? – multă credință sufletească.

Aceste calități le întruchipează profesorii, cadrele didactice de la Academie, printre care se numără **Rodica RUSU, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe politice și relații internaționale, Angela ZELENSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative, Tatiana TOFAN, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră economie și management public, Silvia GORIUC, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe juridice, Violeta TINCĂ, doctor, lector universitar, căreia i s-a conferit în acest an titlul onorific „Pedagogul anului”, Oleg FRUNZE, doctor, lector universitar, Aurelia ȚEPORDEI, lector universitar, director Departament dezvoltare profesională, Tatiana SAVCA, lector universitar, Veronica BUTNARU, lector universitar, Eugenia CEBOTARU, lector universitar**, despre care își aduc aminte cu drag mii de absolvenți ai Academiei, funcționarii publici trecuți prin cursurile de dezvoltare profesională.

Zâmbetul părintesc

sau colegial, replica în stare a schimba mersul lucrurilor spre bine, pledarea în orice circumstanțe pentru adevărul înaintemergător în pofida tuturor inconvenientelor, mișcarea înainte pe spirala dialectică a cunoașterii, îmbrățișarea onestă și profundă a opțiunii pe care au ales-o sunt semne care le determină natura charismatică deschizătoare spre tot ce-i nou și necesar, esențial și ideal.

„Toamna se numără bobocii” confirmă autorul anonim investit în tropii și înțelepciunea milenară românească, întotdeauna echidistantă și incitantă, pentru că e una naturală, nonoficială și sentimental-ironică: să mai vedem, urma alege grâul de neghină și adevărul de minciună. Pedagogul/învățătorul, cadrele didactice, profesorul etc. este nu numai un specialist forte, un prieten, o călăuză, dar și un diriginte, un părinte spiritual pretutindeni și oricând, umărul lui îl simți ori de câte ori nu numai când ai a depăși un obstacol, dar și atunci când obții o victorie oricât de mică. Pedagogul, mai mult, el este un PĂSTOR al societății. De gradul lui de cultură depinde și cultura generațiilor noi și nu numai, pentru că în păstoria lui culturală intră și rolul de grădinar al suflurilor pe care le crește și le îndrumă pe calea inimii și a conștiinței de sine și de lume. Grație pedagogului, grădina soarelui în toamnă e mai luminoasă și mai strălucitoare, mai ademenitoare atât pentru învățăcei, cât și pentru societate.

Toamna din grădina pedagogului e una aparte. E toamna viitorului.

Tudor PALLADI

noastre de pretutindeni și de oricând. Ei ne învață a scrie și a citi, a socoti, a medita și a ne iubi țara, limba, neamul, știința și – de ce nu? – pedagogia, cea mai dificilă și responsabilă artă din viața noastră de toate zilele.

Nevoie de învățători, profesori, pedagogi, cadre didactice, specialiști etc. au toate școlile, inclusiv cea spirituală, care-și are Învățătorul, Mântuitorul ei pe nume Iisus Christos, intrat de milenii în conștiința omenirii prin Testamentul Nou al Iubirii.

Pedagogii, într-un sens, sunt fruntea nedeclarată a societății, lumea fără ei ar bate pasul pe loc, pentru că ei și numai ei pregătesc

profesori, poate cel mai mult pentru cultul lor pedagogic, de instruire și de îndrumare, de călăuzire spre scopul propus, spre profesia aleasă și slujită cu devotament, cu dăruire sufletească. Poate anume de aceea nu putem da uitării niciodată primul pedagog, prima învățătoare care ne-a deschis porțile soarelui și împărăția celestă a Cuvântului, a sufletului dornic de cunoștințe, de lumină.

Ca la orice instituție, și la Academia de Instruire Publică sunt, evident, pedagogi iubiți, învățători, profesori marcați de vocația ce i-a ales. Inima lor tot timpul bate mai mult pentru alții, pentru

Ședință solemnă consacrată Zilei pedagogului

La festivitatea, consacrată Zilei pedagogului, marcată tradițional în cadrul Academiei de Administrare Publică, rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a informat asistența despre decizia Biroului Senatului Academiei de a conferi pentru a doua oară titlul onorific „Profesorul anului”. Membrii Biroului au examinat propunerile venite de la departamentele și subdiviziunile instituției și au adoptat în unanimitate hotărârea de a conferi, în acest an, **titlul „Profesorul anului” Violetei Tincu, doctor în științe administrative, lector universitar la Catedra științe administrative.**

Prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, a

dat citire ordinului, în care se menționează că în conformitate cu Regulamentul cu privire la distincțiile Academiei de Administrare Publică, aprobat prin hotărârea Senatului, acest titlu este conferit Violetei Tincu pentru performanțe deosebite în activitatea științifico-didactică, realizată în cadrul Academiei.

La rândul său, deținătoarea titlului s-a arătat foarte emoționată, subliniind, în luarea sa de cuvânt, locul Academiei în viața și activitatea sa profesională.

În final, rectorul Oleg Balan a adresat sincere felicitări întregului colectiv profesoral-didactic al Academiei, menționând rolul inestimabil al pedagogului în dezvoltarea societății. Drept dovadă

a recunoașterii meritului corpului profesoral-didactic al Academiei este și faptul că în anul aniversar, de 25 de ani de la fondare, instituției noastre i-a fost conferită înalta distincție de stat „Ordinul de Onoare” pentru contribuție substanțială a personalului didactic la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici și ac-

tivitate metodico-științifică prodigioasă. Apreciind înalt performanțele corpului profesoral-didactic al Academiei, rectorul le-a urat profesorilor mult succes în promovarea științelor administrative, multă sănătate, prosperitate și noi performanțe în plan profesional și personal.

Cor. F. P.

„Profesorul anului” - un rezultat colectiv profesoral

Violeta TINCU,
doctor în științe
administrative, AAP

Datorez cariera mea didactică, în primul rând, familiei mele, în care atât ambii părinți, cât și ambii bunici au fost profesori. În casa noastră se vorbea mereu de lecții, de examene, de note ș.a.m.d. Din acest motiv, nici nu era nevoie să mă întreb cineva: „Ce vrei să te faci când vei crește mare?” Pentru că nici nu-mi închipuiam să fi făcut altceva în viață.

Cu regret însă urmăresc an de an că munca profesorilor, deși se bucură în-

totdeauna de recunoștința celor instruiți, este apreciată puțin de către autoritățile statului.

Din acest punct de vedere mă bucură, îndeosebi, că în Academie meritele profesorilor sunt apreciate. Acest lucru se întâmplă permanent, fie chiar și în rezultatul fiecărei evaluări curente de către cei instruiți. Totuși consider că nicio apreciere nu poate bucura și onora un profesor atât de mult ca prestigiosul titlu „Profesorul anului”.

Doresc să mulțumesc conducerii Academiei, colegilor mei și, evident, celor de la care am învățat ce înseamnă să fii un bun profesor – profesorilor mei de la Academie. Consider că nu poți deveni un profesor rău dacă ai fost învățat de profesori buni. Din acest motiv, țin să le mulțumesc anume profesorilor mei îndeosebi pentru că m-au învățat să captez și să mențin atenția, să predau cu pasiune și să-i implic pe cei instruiți în orele mele.

„Școala cea bună e cea în care și școlarul învață pe profesor”, a declarat la vremea-i genialul Honore de Balzac. De aceea, la formarea mea ca profesor au contribuit și studenții, audienții, masteranzii și cursanții Academiei, fapt pentru care, de asemenea, doresc să le mulțumesc frumos. E ușor să fii un bun profesor când ai instruiți la fel de buni.

Un proverb chinez ne învață: „Semănând grâu, vei recolta o dată; sădind un copac, vei recolta de zece ori; instruind un popor, vei recolta de o sută de ori”. M-am convins nu o dată de justetea acestor cuvinte, dat fiind faptul că în Academie se stabilesc și se mențin relații care durează deja de 25 de ani – relații de prietenie, de susținere și de ajutor reciproc. Adăugând la cele spuse de înțelepciunea populară chineză, aș zice – „instruind viitori funcționari publici și factori de decizie, vei recolta de o sută de mii de ori, ba chiar și vei avea cu ce să-ți hrănești și nepoții”.

Din acest motiv, un sentiment dulce-amăru mi provoacă gândul că titlul „Profesorul anului” se conferă într-un an deloc ușor pentru Academie. Mă întreb dacă autoritățile conștientizează ce înseamnă pentru o țară o armată de funcționari neinstruiți, pentru că nu are cine și unde să-i învețe. Oare chiar își dorește cineva ca incompetența în sectorul public să devină normă?

Vremurile trec și vin, legile se schimbă, cursanții pleacă, masteranzii absolvesc, dar munca profesorului nu se împuținează și nici nu se face mai ușoară. Din aceste considerente, cu ocazia frumoasei sărbători - „Ziua Pedagogului” - le doresc multă înțelepciune, răbdare și sănătate atât profesorilor mei de la facultate, cât și foștilor mei colegi de școală și de facultate, actualmente profesori, precum și celor care își doresc să îmbrățișeze o carieră didactică pe viitor. Să fim cu toții cei mai buni, în ciuda tuturor obstacolelor!

Convenția Primarilor privind Clima și Energia

Convenția primarilor reprezintă o inițiativă de pionierat, lansată de Uniunea Europeană, care unește autoritățile locale și regionale într-un angajament voluntar comun pentru creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor de energie regenerabilă în teritoriile lor. Republica Moldova, având o bună experiență în acest domeniu, a aderat la această Convenție printre primele țări din Europa. Tema respectivă constituie subiectul interviului realizat cu **Victor PARLICOV**, expert național al Convenției Primarilor în Moldova.

CORRESPONDENTUL: Ce reprezintă la ora actuală Convenția Primarilor privind Clima și Energia?

Victor PARLICOV: Lansată acum un deceniu, în 2008, Convenția a reunit în această perioadă 7 700 de autorități locale și regionale din 53 de țări. Semnând Convenția, localitățile se angajează să sprijine implementarea obiectivului UE de reducere cu 40% (30% pentru țările Parteneriatului Estic) a emisiunilor de gaze cu efect de seră până în 2030 și să urmeze o abordare comună pentru atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea.

Pentru a-și transpune angajamentul politic în măsuri și proiecte practice, semnatarii Convenției trebuie să transmită, în termen de doi ani, de la data adoptării deciziei de aderare, un Plan de Acțiune privind Energia Durabilă și Clima (PAEDC). Acest document este extrem de important care include acțiunile-cheie pe care primăria intenționează să le întreprindă. De asemenea, primăriile se angajează să raporteze, la fiecare doi ani, despre progresele înregistrate în implementarea PAEDC.

Republica Moldova a aderat la Convenția Primarilor privind Clima și Energia

în 2010, rolul de Coordonator Național revenindu-i Ministerului Economiei și Infrastructurii, fiind, de asemenea, implicați în aceste activități Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabilă (AEER), Uniunea Consiliilor Raionale din Republica Moldova, Fondul pentru Eficiență Energetică, alte instituții publice.

La ora actuală, la nivel național sunt 40 de primării care au aderat la această inițiativă europeană.

COR.: Cum sunt promovate concepția și obiectivele printre primăriile din republică?

V. P.: Convenția Primarilor pune un accent deosebit pe promovarea viziunii și obiectivelor semnatariilor, acțiunilor și proiectelor pe care le realizează întru atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea la efectele adverse ale schimbărilor climatice și accesul la o energie sigură, curată și accesibilă financiar. AEER, desemnat ca oficiu de sprijin al Convenției Primarilor în Moldova, organizează și participă la evenimente prin diseminarea bunelor practici obținute la nivel local, sunt editate materiale informaționale despre activitatea și rezultatele semnatariilor.

Pentru a impulsiona activitatea semnatariilor în țările Parteneriatului Estic, a fost creată, cu sprijinul Uniunii Europene, o platformă de cooperare comună, numită Convenția Primarilor pentru Regiunea de Est (CoM-East), în care intră 351 de primării

din șase țări. Platforma de cooperare oferă semnatariilor posibilitatea de a face schimb de opinii și experiență, vizite de studiu, instruirii, inclusiv online, (webinare), de a disemina rezultatele pe rețelele sociale. O modalitate de informare, sensibilizare a cetățenilor cu privire la eficiența energetică, utilizarea surselor regenerabile de energie, rezistența la schimbările climatice, de promovare a activităților semnatariilor, îl reprezintă Zilele Energiei, care sunt deja tradiționale în Europa și tot mai populare în R. Moldova.

COR.: Puteți aduce exemple ale primăriilor care aplică cel mai bine sarcinile prevăzute de Convenția Primarilor?

V. P.: Sunt mai multe primării, semnatare ale Convenției Primarilor, care își îndeplinesc sârguincios angajamentele asumate. Consider că o sursă de inspirație poate servi activitatea primăriilor Cantemir, Ocnița, Feștelita, Călărași, Lozova, dar și a celorlalți semnatari activi ai Convenției. Menționez aici și despre un instrument de susținere acordat primăriilor întru realizarea Planurilor de Acțiune – Programul „Convenția Primarilor – Proiecte Demonstrative” (CoM-DeP). În cadrul acestui program, în Moldova sunt în proces de realizare/finalizare șase proiecte. Trei dintre acestea au fost aprobate în 2015, la etapa de finalizare fiind proiectul „Energie verde, Moldova! Modernizare și eficiență energetică în iluminatul stradal”, realizat în Ocnița și Cantemir. În anul 2018, au fost lansate și a început implementa-

rea a trei proiecte noi CoM-DeP, cu un buget total de peste 2,2 milioane de euro, la Cantemir, Feștelita și Călărași. Astfel, cu suportul UE, viața cetățenilor din orașul Călărași va deveni mai bună datorită modernizării iluminatului public; condiții mai bune pentru educație vor avea elevii din orașul Cantemir grație renovării termice a patru clădiri de învățământ. Iar în satul Feștelita, locuitorii se vor bucura de beneficiile unui parc solar, ale panourilor solare și sistemelor de încălzire cu biomasă.

COR.: Ce activități sunt prevăzute pe viitor pentru realizarea obiectivelor Convenției Primarilor?

V. P.: Vom continua să organizăm/facilităm participarea semnatariilor la diferite programe de studiu, precum training-uri, vizite de studiu, programe de schimb de experiență, seminare tematice, webinare. Acestea au menirea de a consolida cunoștințele teoretice și practice ale coordonatorilor naționali și teritoriali, susținătorilor și semnatariilor convenției. Oficiul AEER este deschis pentru toți cei interesați de activitatea/aderarea la Convenția Primarilor, pentru oferirea de consultații individuale, asigurarea cu suport administrativ, informațional și tehnic, pentru stabilirea contactelor necesare cu instituțiile financiare, organizațiile donatorilor internaționali și ministerele de resort și, nu în ultimul rând, pentru elaborarea și implementarea Planurilor de Acțiune pentru Energie Durabilă și Climă.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

De cum intri în satul Scorțeni, de prin părțile Teleneștilor, primul lucru care îți atrage atenția sunt rândurile de flori, de-a lungul ogrăzilor, dinspre stradă, fără a mai vorbi de gazele cu flori din preajma instituțiilor publice care, de asemenea, înfrumusețează locurile publice, ceea ce vădește o schimbare evidentă a aspectului localității în ultimii ani, după cum aveam să constatăm din cele ce urmează. Și acest peisaj rustic, ce-ți înduioșează inima și sufletul, te duce numai de gândul că la căma satului s-ar afla o femeie, care înțelege cel mai bine lumea frumosului și, ca o bună gospodină, cunoaște toată ordinea și rânduiala, știe să le pună pe toate la punct. Și gândul nostru s-a adeverit, aflând că funcția de primar al satului Scorțeni o deține Tamara Verejan.

Calea dumneaei spre funcția publică poate fi descrisă laconic astfel – de la pedagogul copiilor la pedagogul consătenilor. Vorbind la general, ea este îndrumătorul și susținătorul, purtătorul de grijă pentru cei ce i-au acordat încrederea.

Băstinașă din acest sat, a făcut pedagogia la Orhei, apoi a continuat studiile superioare, la aceeași specialitate, la Universitatea din Tiraspol cu sediul la Chișinău. Cinci ani a profesat în sat, la școala primară, apoi a preluat funcția de șefă a grădiniței de copii, pe care a renovat-o, a mai format două grupe, ca să fie încăpătoare pentru toți copiii din sat, toate fiind dotate cu mobilierul și echipamentul necesar.

Practica și experiența acumulate treptat la școală și la grădiniță, unde conlucra și cu părinții copiilor, fiind la curent cu multe probleme ale satului, o pregăteau pentru o altă chemare a sufletului – cea a vieții publice. Alegerile locale din 2011 au fost ca o probă pentru Tamara Verejan, următorii patru ani activând în calitate de consilier local în satul natal

Scorțeni – satul noilor speranțe,
este crezul primarului Tamara VEREJAN, de care ne-am convins, vizitând această localitate și luând cunoștință de strategia dezvoltării satului, de planurile de viitor trasate de primărie.

Tamara VEREJAN,
primar
al satului Scorțeni,
raionul Telenești

și de consilier raional, realizând mai multe inițiative ale sale întru soluționarea problemelor sociale și, în primul rând, cele de domeniul sănătății, îndeosebi, de oftalmologie. În context, a fondat ONG-ul „Lumină pentru toți” cu scopul de a acorda ajutorul necesar celor din sat care aveau probleme cu vederea. În acest sens, au fost invitați trei medici oculiști de peste hotare care au consultat peste 100 de persoane, cărora le-au oferit gratuit ochelari în funcție de caracterul malformațiilor fiecărui pacient.

Aceste și alte activități de caritate, capacitățile sale de a vedea și soluționa problemele comunității, ale oamenilor, au fost acele argumente forte care i-au întărit pe consăteni în convingerea lor că anume Tamara Verejan ar fi omul potrivit la locul potrivit, după cum spune o înțeleaptă vorbă populară, adică la locul de primar al satului, că nu se mai putea de lăsat satul de izbeliște, lucru confirmat în cadrul campaniei electorale din 2015.

- N-am venit nici pentru bani, nici pentru favoruri, se destăinuie primăria. Am venit pentru consăteni, pentru sat, pe care-l vrem cu toții renovat, mai aranjat, mai frumos, într-o binele tuturor.

Și a început cu... curățenia în sat. La inițiativa sa, printr-o decizie a consiliului local, de pe teritoriul satului au fost transferate în extravilan cele patru stâne de oi, pe acele terenuri fiind amenajate locuri publice cu gazon și flori, locuri de agrement pentru săteni.

A fost soluționată și problema deșeurilor menajere, care mai înainte erau aruncate peste tot. Acum au fost îngrădite două gunoști autorizate, în partea de sus și de jos a satului, unde sunt transportate deșeurile colectate din gospodării.

Infrastructura drumurilor este o direcție prioritară a Strategiei de dezvoltare comunitară a satului Scorțeni. În 2017, au fost reabilite și pietruite 6,7 kilometri de drumuri locale, o parte dintre care cu finanțare de la Fondul rutier de o jumătate de milion de lei, 190 de mii de lei fiind contribuția primăriei. Acum se elaborează un proiect tehnic pentru construcția a încă 7 kilometri de drumuri locale, care urmează să fie implementat cu susținere financiară din partea Băncii Mondiale.

Sunt soluționate sau sunt în curs de soluționare alte probleme actuale ale populației. 90 la sută dintre gospodăriile satului au la robinet apă potabilă de calitate, iar 60 la sută sunt conectate la gaze naturale. După posibilități vom ajuta și alte familii, îndeosebi cele din păturile social-vulnerabile, pentru a se conecta la apeduct și la gazoduct. Dacă e să vorbim de această categorie a populației, voi menționa că anumite persoane, cele mai vârstnice, singurate, sunt asigurate gratuit la domiciliu cu alimente și alte lucruri trebuincioase pentru a fi întreținute.

Cultura, odihna, sportul sunt, de asemenea, la loc

de cinste. A fost reparată capital Casa de cultură, unde și-au început activitatea două ansambluri de artiști amatori - vocal-instrumental pentru vârstnici „Țărăncuța” și de dansuri pentru copii, „Lăstărași”.

- Sunt rezultate vizibile care nu ar fi fost posibile fără contribuția substanțială a agenților economici din localitate, accentuează primăria Tamara Verejan. Devin tot mai înțelegători locuitorii satului, se schimbă mentalitatea lor. Și diaspora este mai aproape de noi, în curând va fi creată Asociația Băstinașilor din Scorțeni și colaborarea cu ei se va aprofunda. Toate acestea ne fac să credem că noile noastre speranțe de a apropia tot mai mult satul nostru de valorile europene sunt realizabile.

Întrebată dacă va candida la viitoarele alegeri locale, primarul de Scorțeni Tamara Verejan a fost laconică și op-

timistă: „Viitoarele alegeri vor fi un test, un examen serios pentru mine. Oricum, principalul este să fie asigurată continuitatea proiectelor de până acum, ca speranțele noastre să dea rezultatele scontate”.

Peisajul satului renovat, cu o biserică monumentală în centrul localității, privit de pe colinele din împrejurimi, constituie o dovadă grăitoare că cele trasate vor fi realizate într-o binele cetățenilor săi.

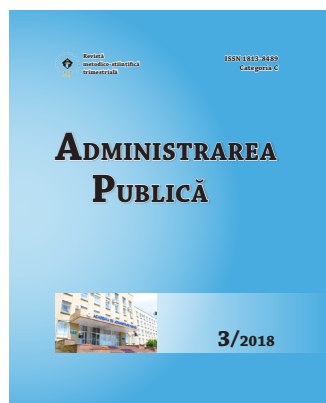
A apărut nr. 3/2018 al revistei „Administrarea Publică”

A apărut de sub tipar și a fost difuzat abonaților nr. 3/2018 al revistei metodico-științifice „Administrarea Publică”. Acest număr de revistă se deschide cu rubrica tradițională „Administrarea publică: teorie și practică”, la care sunt plasate articolele „Puterea politică și administrația publică locală: relație determinantă în asigurarea democrației și autonomiei locale” (autor **Serghei PALIHOVICI, doctor în științe politice**) și „Liderii - un obiect incontestabil al procesului de reprezentare socială” (autor - **Mihai ȘLEAHTIȚCHI, doctor în psihologie, doctor în pedagogie, conferențiar universitar**). În primul articol sunt analizate relațiile dintre puterea politică și administrația publică locală în contextul realizării reformei administrației publice. Descentralizarea, democrația și autonomia locală, menționează autorul, sunt determinantele procesului de reformare a administrației publice și constituie o adevărată provocare pentru puterea politică din Republica Moldova. Cooperarea și colaborarea cu administrația publică locală reprezintă pentru puterea politică demonstrarea capacității de a consolida forțele sociale în scopul concentrării în jurul intereselor generale ale societății. Autorul celui de-al doilea articol afirmă că „procesul de reprezentare socială desemnează o formă de cunoaștere specifică, care, acționând simultan asupra stimulului și asupra răspunsului, leagă un subiect de un obiect. În cazul lui, avem de-a face, în fond, cu „un mod de a comunica cu exteriorul”, cu o „orientare în lumea fenomenelor și a faptelor”, cu o „articulare a personalității la contextul social”, cu un „mecanism prin care se construiesc teorii despre

mediul social”, cu un „stil de conduită orientată spre exterior” sau, în sfârșit, cu o „refacere, o reconstrucție a ambiantului prin prisma filosofiei noastre de viață”.

Rubrica „Societatea civilă și statul de drept” este susținută de către **Ion GUCEAC, academician, doctor habilitat în drept, profesor universitar, și Pavel VOICU, doctorand la Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei**, cu articolul „Experiența statelor europene în asigurarea ordinii publice și respectarea drepturilor omului”, **Silvia GORIUC, doctor în drept, conferențiar universitar, șef Catedră științe juridice a Academiei de Administrare Publică, și Adrian CRASNOBAEV, doctor în drept, lector universitar, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți** (articolul „Aspecte cu referire la exercitarea dreptului constituțional de petiționare”), precum și de **Andrei GUȘTIUC, doctor în drept, conferențiar universitar, și Eugen BANUH, doctorand la Academia de Științe a Moldovei**.

Revista acordă și de această dată o atenție sporită problemelor teoriei economice și dezvoltării economiei naționale. **Tatiana TOFAN, doctor în economie, conferențiar universitar, șef Catedră economie și management public a Academiei de Administrare Publică, și Sergiu COJOCARU, master în științe economice**, examinează „Prioritățile strategice privind dezvoltarea micului business în Republica Moldova”, **Elena VACULOVSCI, doctor în economie, conferențiar universitar, și Cezara ABRAMI-HIN, doctor în economie, conferențiar universitar**, se pronunță asupra „Aplicării elementelor de coaching organizațional în dezvoltarea

area resurselor umane din administrația publică”, iar **Oleg FRUNZE, doctor, lector universitar**, vine cu o opinie originală despre „Evoluția abordărilor de la cooperare internațională la cea transnațională”.

Tatiana SPĂTARU, doctor habilitat în sociologie, cercetător științific principal la Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei, și Vadim VINTILĂ, doctorand la Academia de Administrare Publică, sunt autorii articolului „Delimitări conceptuale privind pregătirea profesională a funcționarilor publici”, plasat la rubrica „Instruirea funcționarilor publici: strategii și tehnologii noi”. Formarea profesională, susțin autorii, implică un ansamblu de măsuri sau acțiuni ce permit unei persoane să posede competența necesară pentru a putea face față în mod eficient executării unei operații sau îndeplinirii unei sarcini de muncă, prezente sau viitoare, corespunzătoare cu obiectivele urmărite de manager.

Nu lipsește în acest număr de revistă nici rubrica „Relații internaționale și integrare europeană”, la care subscriu **Rodica RUSU, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei științe politice și relații internaționale a Academiei de Administrare Publică, și Anastasia MALAI, masterandă, Academia de Administrare Publică**.

Autoarele menționează în articolul „Politici de întoarcere a cetățenilor: experiențe internaționale și realități naționale” că „procese imigraționale au devenit de o importanță geostrategică pentru mai multe țări, care s-au confruntat nu doar cu efectele pozitive, ci și cu aspectele negative ale mișcărilor popoarelor”.

Și de această dată revista se încheie cu rubrica „Tribuna tânărului cercetător”. Cititorul va putea lua cunoștință aici de articolele semnate de **doctoranzii Academiei de Administrare Publică Ana VARZARI** („Practica țărilor Uniunii Europene privind procesul de evaluare a performanței profesionale a funcționarilor publici”), **Dinu MANOLE** („Delimitări conceptuale ale administrației publice locale”), **Grigore CARPOVICI** („Rolul Agenției Servicii Publice în îmbunătățirea mediului de afaceri din Republica Moldova”), precum și de doctorandul **Abu Ahmad MUHAMMAD de la Universitatea Liberă Internațională din Moldova** („Managementul dezvoltării culturii fizice și sportului în Israel”).

Amintim cu acest prilej că mai continuă abonarea la revista „Administrarea Publică” și la ziarul „Funcționarul Public” pentru prima jumătate a anului 2019, pe care o puteți efectua la orice oficiu poștal din republică. Totodată, le comunicăm cititorilor și abonaților revistei, că la sfârșitul anului curent va apărea cel de al o sutălea număr al revistei „Administrarea Publică”. Îi felicităm pe toți prietenii revistei cu această minunată ocazie și îi rugăm să ne expedieze sugestiile, propunerile și ideile lor în vederea îmbunătățirii conținutului revistei noastre.

Mihai GHEORGHE

Despre originea rumânească a cuvintelor *a picta*, *pictor* și *roșu*

Pliniu cel Bătrân (în latină - Gaius Plinius Secundus sau Plinius Maior), scriitor erudit din Imperiul Roman, care a trăit între anii 22/23 și 79 e.n., scria în opera sa „Istoria Naturală” despre importanța picturii din cele mai vechi timpuri și despre onoarea și cinstea acordată persoanelor care aveau harul, talentul de a picta.

Ca argument, dânsul ne demonstrează în volumul 35 al lucrării respective, că cu numele de Pictor a fost supranumit patricianul Fabiu, reprezentantul vestimentului neam al Fabiilor care, personal, a pictat, în anul 303 î.e.n., catedrala „Sănătate”, urmele picturii căreia se păstrau și puteau fi admirate de către contemporanii lui Pliniu, adică peste 380 de ani.

Mai multe izvoare vechi ne arată că acest supranume a fost moștenit de urmașii lui Fabiu Pictor, printre care Hai Fabiu Pictor, politician, consul în anul 269 î.e.n., Numeriu Fabiu Pictor, politician, comandant militar și Quint Fabiu Pictor (254 – 201 î.e.n.), senator și istoric.

a reprezenta o imagine, un model etc. pe pânză, pe sticlă, pe perete etc., cu ajutorul pensulei și al culoarelor, se întâlnește numai în limba rumână/română.

Autorii DEX-ului limbii române, puși în dificultate, fiindcă nu vor (nu pot) să recunoască că limba rumână/română este mai veche decât latina, nu ne spun care este originea verbului „a picta”. Aceștia presupun că, posibil, provine de la substantivul „pictor”, ceea ce, practic, contravine regulii că substantivele se formează în baza verbelor și nu invers. Totodată, dacă încercăm să aflăm originea cuvântului „pictor”, același DEX, după cum și era de așteptat, ni-l arată de proveniență latină, probabil, au în vedere de la Fabiu Pictor, altfel spus, ne face să înțelegem că și „a picta” este de origine latină.

Acest lucru se face pentru a ne impune să acceptăm regula, care, de fapt, nu este regulă, ci o modalitate impusă de străini și acceptată de istoricii și lingviștii români, precum că cuvintele din lim-

Andrei GROZA,
prim-prorector al
AAP, doctor în istorie,
conferențiar universitar

sească atunci, în Roma antică, în sec. IV, î.e.n., ambele cuvinte „a picta” și „pictor”, dacă cuvântul/verbul „a picta” în forma dată și cu conținutul corespunzător, arătat mai sus, există numai în limba rumână/română? Răspunsul este evident - numai rumâni/români.

Anterior, am arătat în alte scrieri că cei din Roma, ca și cei din întreaga Peninsulă Apenină, erau veniți din regiunea Carpato - Balcanică și vorbeau rumână/română și nu este de mirare că în Roma din cele mai vechi timpuri se utilizau cuvintele „a picta” și „pictor”. Latina, care a fost și rămâne a fi limbă inventată și care se vorbea ca limbă oficială, adică numai în palate, în temple, știință și cultură, utiliza, în acest sens, cuvintele „pingere” și „painter”.

Cuvântul/verbul „a picta” în forma și conținutul corespunzător, după cum am menționat, nu se întâlnește nici într-o altă limbă. Într-o formă sau alta, mai apropiată sau mai îndepărtată, se întâlnește în mai multe limbi europene și asiatice (a se vedea: de pingere – în italiană, pintar – în spaniolă, paint – în engleză, peita – în maori, pintura – în tagală etc.) ceea ce ne permite să concluzionăm

ca și în multe alte cazuri că limba rumână/română este limba inițială, limba de la care au luat naștere sau care a stat la baza inventării celorlalte limbi.

În continuare, să examinăm, în același context, etimologia cuvântului „Roșu”.

Roșu. Cuvânt ce redă culoarea. Conform mai multor izvoare scrise în vechime, acesta a fost utilizat în Imperiul Roman, mai apoi în Rumânia (Imperiul Bizantin – n.n.), destul de mult timp, din secolul I până în secolul al IX e.n., la denumirea unei grupe - a roșiilor (roșii) din cele patru (mai erau albi (lenkii), verzi (prasinii) și albaștrii (veneții) ale participanților și amatorilor de întreceri de cai de pe vestitul hipodrom din Constantinopol. Cuvântul *rosii/roșii* în forma dată se întâlnește numai în limba rumână. Deci în ce limbă vorbeau locuitorii Constantinopolului?

Corect. În limba rumână.

Să nu uităm că greaca se vorbea numai ca limbă oficială.

Sub forma *Russ*, cu sens de culoare roșie, acest cuvânt ca poreclă se întâlnea în Roma antică. Exemplu: - Apii Claudiu Russ, consul, anul 268 î.e.n.

Utilizarea cuvântului *roșu* în Rumânia (Imperiul Bizantin – n.n.) este confirmată de istoricul Leon Diaconu (950-1000) care, în lucrarea sa „Istoria”, ne spune că în timp ce locuitorii Crimeii erau numiți oficial *taurosciți*, oamenii simpli îi numeau, în limba populară, ruși (roșii – n.n.).

Așadar, cuvântul *roșu* făcea parte din limba populară atât a celor de pe Peninsula Italică, cât și a celor de pe Peninsula Balcani. Latina și greaca, ca limbi inventate, rămăneau a fi utilizate și cunoscute de un cerc nu prea mare de oameni.

Din cele relatate de Pliniu cel Bătrân, se vede destul de clar că Fabiu a fost supranumit Pictor din cauză că picta, de la verbul „a picta”, care în forma dată și prin conținut însemna

ba rumână/română provin din latină, slavă, franceză, germană, turcă, din oricare altă limbă, că ea însăși nu poate avea propriile rădăcini.

Dar cine putea să folo-

Beneficiile și riscurile parteneriatelor public-private

În numărul precedent al ziarului, am abordat problema parteneriatelor public-private în baza Ghidului practic „**Instrumente de bună guvernare la nivel local**”. În acest număr de ziar, ne vom referi la beneficiile, dar și la riscurile ce apar în cadrul unor asemenea parteneriate

Principalele beneficii ale proiectelor de parteneriat public-privat sunt următoarele:

a) servicii de calitate pentru utilizatori la cele mai mici costuri prin faptul că parteneriatul public-privat nu se bazează doar pe minimalizarea capitalului investit, ci și pe experiența managerială a sectorului privat, orientată spre minimalizarea costurilor de operare și întreținere, maximalizarea beneficiilor și profitului afacerii pe toată durata investiției;

b) beneficii financiare și bugetare pentru autoritatea publică implicată prin atragerea partenerilor privați în proiecte profitabile și, astfel, conservarea resurselor bugetare. În același timp, investiția este capabilă să genereze resurse financiare prin distribuirea profiturilor, resurse ce devin astfel disponibile pentru îndeplinirea altor obiective sociale, educaționale etc.;

c) o optimă alocare și repartizare a riscurilor între parteneri. Un proiect major implică riscuri considerabile nu numai prin prisma mărimii resurselor financiare implicate, dar și cu privire la costurile de operare și incertitudinile veniturilor rezultate din exploatarea unui obiectiv de investiții. Parteneriatul transferă riscurile proprii unei afaceri sectorului privat, sectorul public asumându-și numai acele riscuri, care nu pot fi acceptabile sectorului privat (risc politic, legal, de existență a cadrului propice afacerilor etc.);

d) beneficii economice și sociale create de faptul că în timp ce majoritatea capitalurilor provin de la partenerii privați, autoritatea publică, fără a fi constrânsă de investiții directe,

rămâne responsabilă doar de calitatea serviciilor către beneficiari prin controlul și urmărirea permanentă

a implementării și utilizării proiectelor, conform unor clauze contractuale precise și clare;

e) accesul mai ușor la piețele financiare internaționale și dezvoltarea piețelor financiare interne datorate inițiativei sectorului privat, care conduce la atragerea capitalurilor străine, îmbunătățirea percepției țării pe piețele externe de capital și, pe termen lung, alimentarea și dezvoltarea pieței financiare interne;

f) beneficii sociale datorate faptului că prin reevaluarea intervenției sale financiare, autoritatea publică dispune de resurse financiare suplimentare ce pot fi alocate unor proiecte sociale, în domeniul sănătății sau educației care nu sunt profitabile în sine;

g) beneficii în domeniul protecției mediului datorate includerii unor standarde ecologice ca cerințe obligatorii în cadrul proiectelor, folosirii experienței private și accesul la cele mai noi tehnologii. Toate acestea sunt de natură să concilieze cerințele de calitate și profitabilitate cu imperativele de protecție a mediului, fără ca aceasta să implice investiții directe ale autorității publice.

Aplicarea parteneriatului public-privat creează posibilitatea rezolvării unor probleme pe care comunitățile urbane sau rurale le resimt în mod acut în toate aspectele vieții cotidiene în numeroase sectoare:

a) infrastructură: construcția de autostrăzi, poduri, tunele, rețele feroviare, porturi, aeroporturi etc.;

b) utilități publice: operarea și/sau administrarea unor rețele de apă și canalizare, stații de purificare a apei, rețele de transport, spitale etc.;

c) siguranță publică: înzestrarea armatei, pază și protecție obiective publice, administrarea unor sisteme de monitorizare a traficului etc.;

d) domeniul imobiliar și de dezvoltare economică: construcția de ansambluri rezidențiale, birouri, parcuri industriale etc.;

e) noi tehnologii în domeniul administrării infrastructurii, dezvoltarea sistemelor de comunicații electronice etc.;

f) programe sociale și de educație: administrarea de închisori, școli, instituții de ocrotire a copiilor și bătrânilor etc.;

g) dezvoltare urbană: redefinirea spațiilor urbane în strânsă legătură cu expansiunea demografică și economică;

h) management financiar: proiectarea din punct de vedere financiar a necesităților comunităților și identificarea surselor care să permită acoperirea nevoilor cetățenilor;

i) protecția mediului: identificarea și remedierea problemelor legate de poluare și suprasolicitare a mediului înconjurător.

Utilizarea parteneriatelor public-private acoperă arii de interese foarte largi și creează posibilitatea rezolvării unor probleme pe care comunitățile urbane sau rurale le resimt în mod acut în toate aspectele vieții cotidiene.

Riscurile proiectelor de parteneriat public-privat.

Multitudinea de actori ce fac parte dintr-un parteneriat public-privat impun necesitatea evaluării corecte a riscurilor.

Principalele riscuri la care se expun părțile în cadrul unui parteneriat public privat sunt:

favorizarea intereselor unor grupuri restrânse, marginalizarea unor grupuri de cetățeni și accentuarea inegalităților din structura socială.

Analiza riscurilor prezintă o evaluare a unor riscuri ce pot afecta parteneriatul public-privat și începe cu identificarea amenințărilor, adică se inventariază, pe cât este posibil, toate pericolele previzibile.

Factorii care pot diminua riscurile reținute sunt:

(a) abilitatea de a influența direct probabilitatea apariției unui risc;

(b) colaborarea cu contractanți cu reputație și utilizarea de tehnologii performante, pârghii eficiente de monitorizare și management al riscului, acoperirea eficientă a riscurilor prin asigurare.

Riscurile pot fi grupate în categorii și sunt indicate în studiul de fezabilitate, după cum urmează:

- (a) riscul politic;
- (b) riscul legislativ;
- (c) riscul financiar și economic;
- (d) riscul de executare;
- (e) riscul de mediu.

Publicarea în paginile ziarului „Funcționarul Public”, pe parcursul acestui an, a extraselor tematice din Ghidul practic „Instrumente de bună guvernare la nivel local” a fost binevenită pentru funcționarii din autoritățile publice locale de ambele niveluri, dovadă fiind și opiniile, pe care le-am primit la redacție din partea lor. În continuare publicăm câteva opinii ale funcționarilor publici din raionul Leova.

Îndrumar pentru consolidarea autonomiei locale

Ghidul practic „Instrumente de bună guvernare la nivel local”, elaborat de către un grup de profesori de la AAP sub egida dnei Tatiana Șaptefrați este din punctul meu de vedere, unul foarte necesar și util în condițiile descentralizării APL și asigurării autonomiei locale, acum când tindem cu toată armata de funcționari publici să oferim servicii de o mai bună calitate cetățenilor, dar și în situația în care ne confruntăm cu o lipsă acută și o fluctuație de cadre în organele APL de nivelul I și II, în mare parte, din cauza salariilor excesiv de mici. Ne este de mare folos acest „ghid practic”, în condițiile de astăzi, în care specialiștii tineri sunt puși în situația „să învețe din mers” care le sunt

Elena COPOT,
secretar al Consiliului
Raional Leova,
absolventă AAP

obligațiile de funcție, să studieze legislația, tehnici de comunicare, de etică, într-un cuvânt spus, să asimileze „instrumentele de bună guvernare” foarte rapid pentru ca, în final, să aibă de câștigat cetățenii,

interesele cărora servim. Ori, dezvoltarea și crearea serviciilor calitative în cadrul autorităților publice locale este o sarcină importantă și primordială pentru APL.

Ghidul este unul bine structurat, merit să vină în ajutor angajaților din primării, este pe înțelesul tuturor funcționarilor publici, chiar și pentru cei începători. Vreau să le recomand colegilor mei să-l țină aproape, ca pe „o carte de căpătâi”, să apeleze la el atunci când se confruntă cu anumite neclarități în soluționarea diferitor probleme în activitatea de zi cu zi. Să se autoinstruiască în permanență, deoarece succesul vine în trepte și fiecare treaptă e doar o motivație pentru a nu renunța. Eu, în calitatea

mea de secretar al Consiliului Raional Leova, conlucrez zi de zi cu primarii autorităților publice locale și de multe ori ei vin să se consulte într-o problemă sau alta, anume în baza acestui ghid.

Vreau să Vă asigur cu toată certitudinea, că această carte contribuie în mod incontestabil la formarea profesională a multor funcționari publici din APL, și-a găsit locul și menirea pe masa de lucru a fiecărui funcționar public din raionul nostru. Vă doresc succese, inspirație putere de muncă în domeniul de cercetare a teoriei și practicii administrației publice pentru a ne facilita și în continuare activitatea noastră destul de dificilă și pe alocuri nerăsplătită atât financiar, cât și moral.

Buna ziua, stimată redacție a ziarului „Funcționarul Public”! Mă numesc Ion CVASNEI și sunt primar al satului Orac, raionul Leova. Am hotărât să vă scriu în semn de recunoștință pentru susținerea noastră informațională privind buna guvernare locală. Am în vedere publicarea în paginile ziarului Dumneavoastră a recomandărilor și practicilor avansate de lucru în administrația locală din Ghidul practic „Instrumente pentru buna guvernare la nivel local”. Noi, primarii din raionul Leova, am avut ocazia să asistăm chiar la prezentarea acestui ghid, care, într-adevăr, este pentru noi o colecție de recomandări, idei, lecții instructive ș.a.m.d. Apoi despre toate acestea am făcut colecție de ziare, unde sunt publicate extra-

Un ghid necesar primarilor

se tematice din ghid. Citind și utilizând recomandările din ghid, unde sunt inserate și multe exemple, practici bune ale altor primării, căile de soluționare a problemelor prin prisma legislației în vigoare, am rezolvat și înfăptuit un șir de măsuri în beneficiul localității și al cetățenilor. Aș menționa aici cooperarea intercomunitară. Astfel, negociem, în prezent, un acord cu colegii noștri din Sălcuța, Colibabovca, alte localități învecinate, pentru crearea unei întreprinderi comunale în domeniul gestionării deșeurilor și salubrității localităților. Tot din ghid ne-am informat cum e mai bine de creat parteneriatul public-privat. În localitate avem mai mulți agenți economici cu care avem parteneriate lucrative.

Ion CVASNEI,
primar al satului Orac,
raionul Leova.

Astfel, colaborăm cu GT „Alina Moroz”, „Perdeleanu Vasile”, „Ardeleanu Vasile”, cu ÎL „Lucreția Sandu”, o întreprindere de prelucrare a lemnului și de producere a articolelor din lemn, care ne susțin financiar în multe activități de ordin social-cultural. Numai în anul curent acest suport a constituit peste 20 mii de lei.

Prin intermediul Ghidu-

lui am realizat un schimb de experiență și conlucrare cu primarii altor localități, inclusiv și înfrățirea cu localități din județele Sibiu și Buzău, România, ceea ce ne dă posibilitatea de a implementa noi proiecte de actualitate pentru sat.

Ghidul este pentru noi un bun îndrumar în domeniul managementului instituțional în administrația publică, elaborării actelor normative și a documentelor oficiale, ne descrie instrumentele și mecanismele în activitatea autorităților administrației publice locale, procesele pentru o administrație publică eficientă și, în opinia mea și a colegilor mei, ar fi bine ca acest ghid să-l avem fiecare pe masa noastră de lucru care să ne asigure, cu adevărat, o bună guvernare la nivel local.

O tradiție populară a comunei Chișcăreni, raionul Sângerei este Festivalul Plăcintelor și Sarmalelor, desfășurat la începutul lunii octombrie a fiecărui an și care se bucură de o apreciere tot mai mare din partea conșătenilor, dar și a oaspeților din vecinătate, din republică și de peste hotare. Anul acesta, a avut loc ediția a 8-a a Festivalului. Și așa menționa că de fiecare dată apar noi idei și proiecte de dezvoltare a localității în plan social și cultural.

Ediția din acest an a Festivalului va deveni memorabilă prin faptul că în cadrul lui a fost lansat traseul turistic al localității cu denumirea sugestivă și patriotică, așa spune, „La Chișcăreni – acasă”, scopul proiectului fiind de a valorifica istoria și locurile frumoase ale localității.

Principalele puncte de atracție ale traseului turistic sunt monumentele istorice din perioada boierului Nicolae Casso (1839-1904), popasuri turistice în spații forestiere, un centru de artizanat.

În implementarea acestui proiect rural de la noi avem ca parteneri Proiectul național „Migrație și Dezvoltare Locală”, primăria comunei Drajna, jud. Prahova, România, cu care suntem înfrățiiți, de asemenea, pe băștinași, și cu eforturi comune am început, în acest an, lucrul asupra creării in-

Un nou traseu turistic rural

frastructurii de turism în comună, care prevede mai multe obiective.

Primul obiectiv a fost selectarea gospodăriilor, care ar putea să amenajeze în casele proprii locuri de cazare pentru turiști cu condiții de pensiuni. Au fost mai mulți doritori, până la urma au fost create locuri de cazare cu servicii turistice complete în casele cetățenilor Viorel Pupăză - 4 locuri de cazare „Casa rustică”; Andrei Grosu - 4 locuri de cazare „Casa din vale”; Andrei Gâscă - 8 locuri de cazare „La bunica” și Iurie Turtureanu - 4 locuri de cazare „Albinuța”, care oferă și proceduri de apiterapie.

Alt obiectiv îl constituie Centrul de tradiții și informare turistică. Conducătorul acestui centru va fi Maria Neaga, meșter popular. Centrul este amplasat într-o fostă clădire a scolii lui Casso. Reabilitarea acestei clădiri cu o vechime de peste 150 de ani, un monument valoros de arhitectură necesită mari investiții. S-au făcut deja reparații în

3 camere din partea dreaptă a clădirii. Vom continua reparația și în partea stângă a clădirii. În această clădire femeile vor țese (sunt deja instalate 2 stative), vor broda, reînviind vechile tradiții meșteșugărești din partea locului.

Aș vrea să aduc sincere mulțumiri băștinașilor, care au venit cu o contribuție de 12.000 de lei și participare activă la realizarea obiectivelor traseului, Guvernului Elveției

Notă. Crearea traseului turistic în comuna Chișcăreni este unul dintre cele 14 proiecte de dezvoltare economică locală, realizate de autoritățile locale și băștinași în cadrul proiectului „Migrație și dezvoltare locală”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Guvernului Elveției.

prin intermediul PNUD (420.658 lei), DVV Internațional (98.000 lei) și investiții ale proprietarilor pensiunilor în sumă de 243.600 de lei.

Turiștii vor putea admira împrejurimile de la înălțime urcând pe Movila lui Casso. La fel, vor avea parte de plimbări cu transport eco local (căruța). Cei care vor dori să pescuiască sau să se relaxeze, o vor putea face la popasurile amenajate la iazuri și în pădure.

Avem deja oferte de la mai multe agenții de turism cu propunerea de a include traseul turistic „La Chișcăreni – acasă”, ceea ce ne face optimiști că vom avea parte de turiști din țară și de peste hotare.

Silvia ȚURCANU,
primarul
comunei Chișcăreni,
r-nul Sângerei

Colectivul Academiei de Administrare Publică exprimă sincere și profunde condoleanțe dnei Aurelia Țepordei, director Departament dezvoltare profesională, în legătură cu trecerea la cele veșnice a mamei sale,

Anastasia IACHIMOVSKI.

Dumnezeu s-o odihnească în pace.

Abonarea 2019

Continuă abonarea pentru anul 2019 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu VLĂDICĂ - redactor

Marina PASTUH - redactor - designer

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 11.10.2018

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică